

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Tiesāšanās Procedūras](#) > [Civillietas](#) > [Kuras Valsts Tiesai Ir Piekritība?](#) > [Germany](#)

Kuras valsts tiesai ir piekritība?

Saturu nodrošina

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Vācijas tiesām ir starptautiska jurisdikcija, ja jurisdikcija tām ir piešķirta ar ES tiesību aktiem vai ar autonomām starptautiskajām tiesībām civilprocesa jomā, tai skaitā starptautiskajām konvencijām. Šis raksts attiecas tikai uz jautājumiem, kas ir valsts jurisdikcijā.

1 Vai man prasība ir jāceļ vispārējā tiesā vai specializētajā tiesā (piemēram, darba strīdu tiesā)?

Vācijā pastāv divas dažādas civillietu strīdu izšķiršanas tiesu sistēmas: civillietu tiesas (*Zivilgerichte*), kas ir daļa no vispārējās jurisdikcijas tiesām, un darba tiesas (*Arbeitsgerichte*), kas ir specializētās tiesas.

Darba tiesu jurisdikcijā ir visi civiltiesiskie strīdi starp darba ņēmējiem un darba devējiem un strīdi starp koplīguma pusēm. Pārējās jomas, kas ir darba tiesu jurisdikcijā, ir noteiktas Darba tiesu likuma (*Arbeitsgerichtsgesetz*) 2.-3. pantā. Saskaņā ar šā paša likuma 5. panta 1. punkta otro teikumu to jurisdikcijā ir arī strīdi starp personām, kuras atrodas attiecībās, kas līdzīgas darba ņēmēju un darba devēju attiecībām. Visi pārējie civiltiesiskie strīdi ir civillietu tiesu jurisdikcijā.

2 Ja lieta ir piekritīga vispārējai tiesai (t.i. par lietu izskatīšanu atbild šādas tiesas), kā lai noskaidroju, konkrēti kurā tiesā man ir jāiesniedz prasības pieteikums?

2.1 Vai pastāv atšķirība starp zemākām un augstākām vispārējām tiesām (piemēram, rajona tiesas kā zemākās tiesas un apgabala tiesas kā augstākās tiesas), un, ja, jā, tad kura ir kompetenta manā gadījumā?

Pirmās instances civiltiesas ir vietējās tiesas (*Amtsgerichte*) un apgabaltiesas (*Landgerichte*).

1. Vietējās tiesas parasti izskata civiltiesiskos strīdus, ja strīda priekšmeta vērtība nepārsniedz 5000 EUR un ja apgabaltiesai nav izņēmuma jurisdikcija (Tiesu likuma (*Gerichtsverfassungsgesetz*) 23. panta 1. punkts).

Vietējām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija arī turpmāk minētajās jomās neatkarīgi no strīda priekšmeta vērtības (Tiesu likuma 23. un 23.a pants).

Vietējām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija izskatīt prasības, kas saistītas ar dzīvojamās telpas īres līgumiem vai ar šādu līgumu esību (Tiesu likuma 23. panta 2. punkta a) apakšpunkts).

Tām ir arī izņēmuma jurisdikcija ģimenes lietās, un parasti tām ir jurisdikcija bezstrīdus tiesvedībā (Tiesu likuma 23.a panta 1. punkta pirmais teikums, 1. un 2. punkts).

Citas jomas, kurās vietējām tiesām ir jurisdikcija neatkarīgi no strīda priekšmeta vērtības, kas noteikta Tiesu likuma 23. panta 2. punkta b)-d) un g) apakšpunktā (tādi strīdi starp ceļotājiem un viņu izmitinātājiem, autovadītājiem, kapteiņiem / kuģu kapteiņiem vai imigrācijas dienestu darbiniekiem iekāpšanas ostās, kas saistīti

ar izmitinātāju rēķiniem, maksām, robežšķērsošanas maksām vai maksām par ceļotāju un viņu mantu pārvadāšanu vai par šo mantu nozaudēšanu vai bojājumiem, un tādi strīdi starp ceļotājiem un tirgotājiem, kas radušies saistībā ar ceļojumu; strīdi saskaņā ar Dzīvokļu īpašumtiesību likuma (*Wohnungseigentumsgesetz*) 43. panta 2. punktu (šajā gadījumā vietējām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija); strīdi par savvaļas dzīvnieku radītiem zaudējumiem; prasības, kas izriet no līguma, kurš noslēgts saistībā ar zemes nodošanu tiesību pārņēmējam un ar kuru personai, kas nodod īpašumtiesības, tiek garantētas tiesības dzīvot īpašumā visu mūžu un mūža pabalsti natūrā (vācu valodā – *Altenteilsvertrag* vai dažkārt kā *Leibgedingsvertrag*, *Leibzuchtvertrag* vai *Auszugsvertrag*)).

2. Apgabaltiesām ir jurisdikcija pirmajā instancē civillietās, kas nav nodotas vietējām tiesām (Tiesu likuma 71. panta 1. punkts). Tās galvenokārt ir lietas, kuru strīda priekšmeta vērtība pārsniedz 5000 EUR.

Tiesu likuma 71. panta 2. punktā ir noteiktas vairākas jomas, kurās apgabaltiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no strīda priekšmeta vērtības. Saskaņā ar šo noteikumu jomas, kurās apgabaltiesām ir izņēmuma jurisdikcija, ir šādas:

- prasības pret valsti, kas izriet no atbildības par amatpersonas rīcību (*Amtshaftung*),
- kompensācijas prasības, kas izriet no nepatiesas informācijas par kapitāla tirgu atklāšanas vai šādas informācijas neizpaušanas;
- strīdi par būvklīta tiesībām noteikt izmaiņas un no tā izrietošajām būvuzņēmēja tiesībām uz viņa atlīdzības pielāgošanu saskaņā ar būvlīgumiem, kā noteikts Civilkodeksa (*Bürgerliches Gesetzbuch*) 650.b pantā.

Citas jomas, kurās arī apgabaltiesām ir izņēmuma jurisdikcija, ir noteiktas citos federālo tiesību aktu noteikumos, piemēram, rūpnieciskā īpašuma jomā (sk., piemēram, Preču zīmju likuma (*Markengesetz*) 140. panta 1. punktu).

Palātas, kas izskata komerclietas, var izveidot arī apgabaltiesās (Tiesu likuma 93. pants). Tām ir jurisdikcija komerclietās, kā noteikts Tiesu likuma 95. pantā. Vienai no pusēm ir jālūdz, lai lietu izskata komerclietu palāta (Tiesu likuma 96. panta 1. punkts un 98. panta 1. punkta pirmais teikums).

Saskaņā ar Likumu par Vācijas kā tiesu centra stiprināšanu (*Justizstandort-Stärkungsgesetz*, Vācijas Federālais Oficiālais Vēstnesis 2024, I, Nr. 302), kas stājas spēkā 2025. gada 1. aprīlī, federālajām zemēm (*Länder*) ir arī iespēja piešķirt savām augstākajām reģionālajām tiesām (*Oberlandesgerichte*) jurisdikciju pirmajā instancē noteiktās komerclietās, kas minētas likumā (sk. Tiesu likuma 119.b panta 1. punktu). Pēc pušu vienošanās šādai tiesai var būt jurisdikcija pirmajā instancē attiecībā uz strīdiem, kuros strīda priekšmeta vērtība ir noteiktā minimālā summa.

2.2 Teritoriālā piekritība (vai par manu lietu ir atbildīga A pilsētas vai B pilsētas tiesa?)

2.2.1 Teritoriālās piekritības pamatnoteikums.

Vācijā saskaņā ar Civilprocesa kodeksa (*Zivilprozessordnung*, ZPO) 12.–18. panta noteikumiem par vispārējo jurisdikciju teritoriālā jurisdikcija ir atkarīga no atbildētāja dzīvesvietas (ZPO 12. pants). Ja atbildētājam nav dzīvesvietas, par atskaites punktu uzskata vietu, kur viņš uzturas Vācijā; ja nav zināms, kur šī persona uzturas, par atskaites punktu uzskata viņu pēdējo dzīvesvietu (ZPO 16. pants). Juridiskas personas gadījumā teritoriālo jurisdikciju nosaka atbilstoši šīs juridiskās personas juridiskajai adresei (Civilprocesa kodeksa 17. pants).

2.2.2 Šī pamatnoteikuma izņēmumi.

2.2.2.1 Kādos gadījumos varu izvēlēties starp tiesu pēc atbildētāja dzīvesvietas (atbilstoši pamatnoteikumiem) un citu tiesu?

Attiecībā uz dažiem prasību veidiem prasītājs var izvēlēties citu (īpašu – neekskluzīvu) jurisdikciju, kas nav atbildētāja dzīvesvieta. Tālāk ir sniegti daži piemēri.

* Strīdus, kas saistīti ar līgumiskajām attiecībām, un strīdus par līguma esību var izskatīt arī tiesā, kuras jurisdikcijā attiecīgās apstrīdētās saistības ir jāizpilda (*Besonderer Gerichtsstand des Erfüllungsorts* – izpildes vietas īpašā jurisdikcija, Civilprocesa kodeksa 29. panta 1. punkts). Vienošanās dokumentam par izpildes vietu ir procesuāla nozīme tikai tad, ja līgumslēdzējas puses pieder pie to personu kategorijas, kuras ir pilnvarotas noslēgt nolīgumus par jurisdikciju saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 38. panta 1. punktu, vai ja vienošanās ir noslēgta pēc strīda rašanās (sk. atbildi uz 2.2.2.3. jautājumu).

Termins "līgumiskās attiecības" aptver visus līgumus, uz kuriem attiecas saistību tiesības neatkarīgi no šo saistību veida. Tas pats noteikums attiecas uz gadījumiem, kad jurisdikcija ir darba tiesām (Darba tiesu likuma 46. panta 2. punkts).

* Prasības par atbildību prettiesiskas darbības gadījumā ir piekritis arī tajā apgabalā, kurā šī darbība ir notikusi (Civilprocesa kodeksa 32. pants).

* Prasībās saskaņā ar Ceļu satiksmes likumu (*Straßenverkehrsgesetz*) tiesai, kuras jurisdikcijā iestājies notikums, kas rada kaitējumu, t. i., ceļu satiksmes negadījums, arī ir jurisdikcija (likuma 20. pants).

* Noziedzīgā nodarījumā cietušais kriminālprocesa ietvaros var iesniegt pieteikumus par savām mantiskajām tiesībām, kas izriet no noziedzīga nodarījuma, tiesai, kurā ir sākts kriminālprocess (sekundārais process (*Adhäsionsverfahren*) saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa (*Strafprozessordnung*) 403. un 404. pantu).

* Teritoriālo jurisdikciju laulības šķiršanas lietās reglamentē 122. pants Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*). Saskaņā ar šo tiesību normu ģimenes lietu tiesai (*Familiengericht*) (vietējās tiesas nodaļa) apgabalā, kurā viens no laulātajiem pastāvīgi dzīvo kopā ar visiem pāra nepilngadīgajiem bērniem (t. i., faktiskais interešu centrs), ir izņēmuma jurisdikcija. Ja brīdī, kad pieteikums tiek izsniegts atbildētājam (*Eintritt der Rechtshängigkeit*), nav šādas pastāvīgās dzīvesvietas kopā ar visiem pāra nepilngadīgajiem bērniem, izņēmuma jurisdikcija ir tā apgabala ģimenes lietu tiesai, kurā viens no laulātajiem pastāvīgi dzīvo kopā ar dažiem no pāra nepilngadīgajiem bērniem, ja neviens no pāra kopējiem bērniem pastāvīgi nedzīvo kopā ar otru laulāto.

Ja nav izpildīts neviens no iepriekš minētajiem jurisdikcijas nosacījumiem, izņēmuma jurisdikcija ir tā apgabala ģimenes lietu tiesai, kurā laulātie pastāvīgi dzīvoja kopā pēdējo reizi, ja vienam no laulātajiem tajā joprojām ir pastāvīgā dzīvesvieta laikā, kad pieteikums tiek izsniegts atbildētājam. Ja arī šis nosacījums nav izpildīts, jurisdikciju nosaka atbilstoši atbildētāja pastāvīgajai dzīvesvietai, ja vien atbildētājam nav pastāvīgās dzīvesvietas Vācijā, – šajā gadījumā par atskaites punktu tiek uzskatīta prasītāja pastāvīgā dzīvesvieta.

Ja nav izpildīts neviens no minētajiem jurisdikcijas nosacījumiem, izņēmuma jurisdikcija ir Berlīnes-Šēnbergas vietējās tiesas ģimenes lietu tiesai.

* Teritoriālā jurisdikcija uzturlīdzekļu lietās ir reglamentēta 232. pantā Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda. Attiecībā uz laulāto vai bērnu uzturlīdzekļiem, kamēr tiesā notiek tiesvedība par laulību, izņēmuma jurisdikcija ir pirmās instances tiesai, kurā lieta ir ierosināta vai tika ierosināta.

Ja tiesvedība par laulību nav vai vairs netiek izskatīta, tā apgabala tiesai, kurā pastāvīgi dzīvo bērns vai vecāks, kas ir pilnvarots rīkoties nepilngadīgā bērna vārdā, ir izņēmuma jurisdikcija lietā par uzturlīdzekļiem nepilngadīgam vai līdzvērtīgam bērnam. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad bērns vai vecāks pastāvīgi dzīvo valstī, kas nav Vācija.

Visās citās uzturlīdzekļu lietās (uzturlīdzekļi laulātajiem vai bērniem, uz kuriem neattiecas iepriekš aprakstītie noteikumi, kā arī, piemēram, uzturlīdzekļi mazbērniem, vecākiem vai tādu bērnu mātēm, kuri dzimuši ārpus laulības) joprojām ir piemērojami vispārējie noteikumi, t. i., galvenais noteicošais faktors ir atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta. Tomēr dažos īpašos gadījumos jurisdikciju var izvēlēties alternatīvi saskaņā ar 232. panta 3. punkta otro teikumu Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda (Nr. 1 – attiecībā uz viena vecāka pieteikumiem pret otru vecāku par a) uzturlīdzekļiem, kas saskaņā ar tiesību aktiem jānodrošina laulības rezultātā, vai b) tiesībām saskaņā ar Civilt kodeksa 1615l. pantu – var izvēlēties tiesu, kurā notiek tiesvedība pirmajā instancē par bērna uzturlīdzekļiem; Nr. 2 – attiecībā uz bērna pieteikumu, kura mērķis ir nodrošināt, lai abi vecāki izpildītu savu pienākumu nodrošināt uzturlīdzekļus – tiesa, kurai ir jurisdikcija izskatīt pieteikumu pret vienu no vecākiem; Nr. 3 – tiesa, kuras apgabalā pastāvīgi dzīvo prasītājs, ja atbildētājam nav jurisdikcijas Vācijā).

* Saskaņā ar 152. pantu Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda, tos pašus noteikumus piemēro tiesvedībai, kas attiecas uz vecāku atbildību vai vienošanos par saskarsmi ar bērnu. Tādējādi, ja laulības šķiršanas tiesvedība tiek izskatīta tiesā, šai pašai tiesai ir jurisdikcija arī attiecībā uz tiesvedību par vecāku atbildību vai vienošanos par saskarsmi ar bērnu. Ja tiesvedība par laulības lietu netiek izskatīta tiesā, noteicošā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta. Lietas piekritības noteikšanā noteicošais brīdis ir datums, kad attiecīgā prasība

celta tiesā.

* Teritoriālā jurisdikcija bezstrīdus tiesvedībā tiek noteikta izteikti atšķirīgi, jo šāda veida jautājumi parasti neietver prasības starp pusēm, bet attiecas uz tiesiskās aizsardzības nodrošināšanu.

Ja jautājums attiecas uz fizisku personu, jurisdikcija parasti ir atkarīga no šīs personas pastāvīgās dzīvesvietas, ja vien nepieciešamā darbība neliecina par citu atrašanās vietu. Tas ir reglamentēts 272. pantā Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda, par likumīgo aizbildnību, tā paša likuma 313. pantā par piespiedu saistību lietām un 416. pantā par brīvības atņemšanas lietām.

Juridisku personu (piemēram, akciju sabiedrību (*Aktiengesellschaft*), sabiedrību ar ierobežotu atbildību (*Gesellschaft mit beschränkter Haftung*) vai reģistrētu apvienību (*eingetragener Verein*)) gadījumā vai tādu personu grupu (piemēram, pilnsabiedrību (*offene Handelsgesellschaft*) vai komandītsabiedrību (*Kommanditgesellschaft*)) gadījumā, kuras saskaņā ar procesuālajām tiesībām uzskata par juridisku personu, jurisdikciju tiesiskās aizsardzības jautājumos, piemēram, lietās, kas attiecas uz reģistrāciju publiskos reģistros vai tiesvedībā saskaņā ar sabiedrību tiesībām, nosaka, pamatojoties uz apvienības vai sabiedrības juridisko adresi. Ja fiziska persona darbojas kā individuālais komersants, noteicošā nozīme ir vietai, kur tā ir reģistrēta. Noteikumi par teritoriālo jurisdikciju reģistrācijas lietās un tiesvedībā saskaņā ar sabiedrību tiesībām ir izklāstīti 376. un 377. pantā Likumā par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda, dažkārt kopsakarā ar federālo zemju tiesību noteikumiem.

Mantojuma lietā jurisdikcija parasti ir tā apgabala tiesai, kurā bija mirušā pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta (Likuma par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda, 343. panta 1. punkts). Dažos gadījumos jurisdikcija var būt citas vietas tiesai, pamatojoties uz likuma 343. panta 2. vai 3. punktu vai 344. pantu. Šeit īpaši jāmin likuma 344. panta 7. punkts, kas ļauj mantniekam, kura pastāvīgā dzīvesvieta nav apgabalā, kas ir vispārējās jurisdikcijas mantojuma lietu tiesas jurisdikcijā, atteikties no mantojuma vai sniegt citus paziņojumus saistībā ar savām mantojuma tiesībām mantojuma lietu tiesā tajā apgabalā, kurā ir viņa pastāvīgā dzīvesvieta.

Zemes reģistrācijas lietās tā apgabala vietējai tiesai, kurā atrodas zeme, ir jurisdikcija pildīt zemesgrāmatas funkcijas. Teritoriālo jurisdikciju zemes reģistrācijas lietās reglamentē Zemesgrāmatu noteikumu (*Grundbuchordnung*) 1. pants, dažkārt kopsakarā ar federālo zemju tiesību normām.

2.2.2.2 Kādos gadījumos man prasība ir jāceļ citā tiesā nevis pēc atbildētāja dzīves vietas (atbilstoši pamatnoteikumiem)?

Ja likumā ir skaidri paredzēts, ka kāda jurisdikcijas vieta ir izņēmuma jurisdikcijas vieta, šī jurisdikcijas vieta prevalē pār citām jurisdikcijas vietām, proti, tiesvedību var sākt (un iesniegumu pieņemt) tikai tiesā, kurai ir izņēmuma jurisdikcija. Daži izņēmuma jurisdikcijas gadījumi ir noteikti Civilprocesa kodeksā, savukārt citi izriet no īpašiem tiesību aktiem, piemēram, Likuma par tiesvedību ģimenes lietās un lietās, kurās nav strīda, (sk., piemēram, minētā likuma 122. pantu). Turpmāk ir aprakstīti daži izņēmuma jurisdikcijas piemēri saskaņā ar Civilprocesa kodeksu.

* Attiecībā uz dažiem procesiem, kas saistīti ar zemi vai tiesībām uz zemi līdzvērtīgām tiesībām (piemēram, mantojamas apbūves tiesībām (*Erbbaurecht*)), ekskluzīva teritoriālā jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kurā atrodas nekustamais īpašums. Tas attiecas uz tiesvedībām saistībā ar īpašumtiesībām uz nekustamo īpašumu vai nekustamā īpašuma apgrūtinājumiem, strīdiem par šādu apgrūtinājumu dzēšanu, valdījumu, robežām vai īpašuma dalīšanu (Civilprocesa kodeksa 24. pants).

* Attiecībā uz strīdiem, kas rodas saistībā ar telpu nomas vai īres līgumiskām attiecībām, vai strīdiem par šādu attiecību esību ekskluzīva teritoriālā jurisdikcija ir tiesai tajā apgabalā, kurā atrodas nomātās vai izīrētās telpas (Civilprocesa kodeksa 29.a panta 1. punkts). Tomēr šis noteikums neattiecas uz dzīvojamo telpu īri īslaicīgai izmantošanai (brīvdienu dzīvokļiem, viesnīcu istabām utt.), uz tādu mēbelētu telpu īri, kas paredzētas individuāliem īrniekiem, vai uz ēkām un telpām, kas paredzētas sabiedrisko uzdevumu pildīšanai (Civilprocesa kodeksa 29.a panta 2. punkts).

* Attiecībā uz prasībām, kas celtas pret tāda objekta operatoru, kurš atrodas Vācijā un kurā tiek prasīta kompensācija par kaitējumu, ko radījusi ietekme uz vidi, izņēmuma jurisdikcija ir tā apgabala tiesai, kurā radusies objekta ietekme uz vidi (Civilprocesa kodeksa 32.a pants).

* Prasībās par kompensācijas pieprasīšanu, ja ir sniegta nepatiesa vai maldinoša publiska informācija par

kapitāla tirgu vai šāda informācija nav neizpausta, vai prasībās par līguma izpildi, pamatojoties uz piedāvājumu saskaņā ar Vērtspapīru iegādes un pārņemšanas likumu (*Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz*), a) attiecīgā emitenta, b) citu kapitāla ieguldījumu gadījumā attiecīgā piedāvātāja vai c) mērķsabiedrības juridiskās adreses tiesai ir izņēmuma jurisdikcija, ja minētā juridiskā adrese ir Vācijā un prasība citstarp ir vērsta pret emitentu, piedāvātāju vai mērķsabiedrību (Civilprocesa kodeksa 32.b pants).

* "Maksājuma rīkojuma" procedūrās izņēmuma jurisdikcija ir vietējai tiesai, kuras apgabalā atrodas pieteikuma iesniedzēja vispārējā jurisdikcija, t. i., parasti tā dzīvesvietā vai – ja prasītājs ir juridiska persona – vietā, kur atrodas tā juridiskā adrese (Civilprocesa kodeksa 689. panta 2. punkta pirmais teikums). Ja prasītājam nav vispārējas jurisdikcijas Vācijā, izņēmuma jurisdikcija ir Vēdingas vietējai tiesai Berlīnē. Šos noteikumus piemēro pat tad, ja citos tiesību aktos ir paredzēta atšķirīga izņēmuma jurisdikcija.

* Tiesvedībā par sprieduma piespiedu izpildi izņēmuma jurisdikcija ir vietējai tiesai, kuras apgabalā piespiedu izpilde notiks vai ir notikusi (Civilprocesa kodeksa 764. panta 2. punkts un 802. pants). Jurisdikcija attiecībā uz finanšu prasību izpildi un citu tiesību uz mantu ievērošanas panākšanu ir parādnieka dzīvesvietas vietējai tiesai (Civilprocesa kodeksa 828. panta 2. punkts). Lietās par zemes piespiedu pārdošanu izsolē vai zemes piespiedu pārvaldīšanu izņēmuma teritoriālā jurisdikcija kā izpildes tiesai ir vietējai tiesai, kuras apgabalā atrodas attiecīgais zemes gabals (Likuma par piespiedu izsoli un pārvaldību (*Gesetz über die Zwangsversteigerung und die Zwangsverwaltung*) 1. panta 1. punkts un 146. pants un Civilprocesa kodeksa 802. un 869. pants).

Ja piespiedu izpildē iesaistītu objektu nevar atsavināt, jo kāda trešā persona ceļ prasību, izņēmuma jurisdikcija ir tikai tai tiesai, kuras apgabalā tiek lūgta piespiedu izpilde (Civilprocesa kodeksa 771. panta 1. punkts).

* Tādu pienākumu izpildi, kurus nevar deleģēt citām personām (*unvertretbare Handlungen*), neatkarīgi no tā, vai tie ir pienākumi rīkoties, pieļaut noteiktu rīcību vai atturēties no rīcības, var panākt pirmās instances tiesa, kas izskata lietu (Civilprocesa kodeksa 894., 895., 888. un 890. pants). Pirmās instances tiesa arī ir kompetenta izskatīt prasības pret tiesas nolēmumā noteiktu īpašumtiesību ievērošanas izpildi (Civilprocesa kodeksa 767. panta 1. punkts).

2.2.2.3 Vai tiesas procesa dalībnieki var vienoties par kompetento tiesu, kas citādi nebūtu kompetenta šajā procesā?

a) Vienošanās

Civilprocesa kodeksā ir paredzēta iespēja vienoties par piekritīgo tiesu. Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 38. panta 1. punktu pirmās instances tiesa, kurai, pamatojoties uz priekšmetu vai atrašanās vietu, nav jurisdikcijas, var iegūt jurisdikciju ar pušu nepārprotamu vai netiešu piekrišanu, ja vienošanās puses ir komersanti, publisko tiesību subjekti – juridiskas personas – vai īpašam mērķim paredzēti fondi saskaņā ar publiskām tiesībām. Vienošanās par konkrētas pirmās instances tiesas jurisdikciju ir pieļaujama arī tad, ja vismaz vienai no vienošanās pusēm nav vispārējās jurisdikcijas vietas Vācijā (Civilprocesa kodeksa 38. panta 2. punkta pirmais teikums). Pēdējā gadījumā šāda vienošanās ir jānoslēdz rakstveidā vai – ja tā noslēgta mutvārdos – jāapliecina rakstveidā. Ja vienai no pusēm ir vispārējas jurisdikcijas vieta Vācijā, tiesu var izvēlēties Vācijā tikai tad, ja tur ir šīs puses vispārējās jurisdikcijas vieta vai ja tiesai ir īpaša jurisdikcija.

Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 38. panta 3. punktu vienošanās par piekritīgo tiesu citādi ir pieņemama tikai tad, ja tā noslēgta tieši un rakstveidā pēc strīda rašanās vai lai ietvertu iespēju, ka nākotnē atbildētājs pēc līguma noslēgšanas maina savu adresi vai pastāvīgo dzīvesvietu, pārceļoties uz ārzemēm, vai ja tā adrese vai pastāvīgā dzīvesvieta prasības celšanas brīdī nav zināma.

Lai slēgtu vienošanos par jurisdikciju, vienmēr ir jābūt konkrētām tiesiskajām attiecībām, saistībā ar kurām radies tiesiskais strīds. Ja šis nosacījums nav izpildīts, vienošanās nav spēkā (Civilprocesa kodeksa 40. panta 1. punkts). Vienošanās par jurisdikciju ir nepieņemama arī attiecībā uz nefinansiālām prasībām, kas tiek nodotas izskatīšanai vietējai tiesai neatkarīgi no strīda priekšmeta vērtības (Civilprocesa kodeksa 40. panta 2. punkta 1. apakšpunkts). Vienošanās nav iespējama arī gadījumos, kad izņēmuma jurisdikcija ir noteikta ar tiesību aktiem (Civilprocesa kodeksa 40. panta 2. punkta 2. apakšpunkts).

Derīga vienošanās par piekritīgās tiesas izvēli ir saistoša tiesām. Tas, vai ir noteikta izņēmuma jurisdikcija, ir atkarīgs no vienošanās satura.

b) Piedalīšanās tiesvedībā, neapstrīdot tiesas jurisdikciju (*rügelose Verhandlung*)

Pirmās instances tiesai arī tiek juridiski noteikta jurisdikcija, ja atbildētājs sniedz mutvārdu argumentus par lietas būtību, neapstrīdot tiesas jurisdikciju (Civilprocesa kodeksa 39. pants). Tiesvedībā vietējā tiesā šādas juridiskās sekas stājas spēkā tikai tad, ja tiesa ir sniegusi atbilstošu norādi (Civilprocesa kodeksa 504. pants).

Tomēr saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 40. panta 2. punkta otro teikumu jurisdikciju attiecībā uz prasību nevar noteikt šādā veidā (t. i., tāpēc, ka atbildētājs piedalās tiesvedībā, neapstrīdot tiesas jurisdikciju), ja vienošanās par jurisdikciju būtu nepieņemama (sk. iedaļu iepriekš par nefinanšu strīdiem un izņēmuma jurisdikciju).

3 Ja kompetenta ir kāda speciāla tiesa, kā var noteikt, tieši pie kuras tiesas būtu jāvērsas?

Darba lietu tiesām ir īpašas iezīmes ne tikai attiecībā uz prasības priekšmetu, kas tām ir piekritīgs saskaņā ar Darba tiesu likuma (*Arbeitsgerichtsgesetz*) 2. un 3. pantu.

Tām ir arī īpašas iezīmes saistībā ar teritoriālo jurisdikciju. Attiecībā uz tiesvedību, kuras rezultātā tiek taisīts spriedums ("tiesvedība ar spriedumu") (*Urteilsverfahren*) Darba tiesu likuma 2. panta nozīmē, vispirms ņem vērā Civilprocesa kodeksa vispārējās normas (Darba tiesu likuma 46. panta 2. punkta pirmais teikums). Tāpēc ir piemērojami Civilprocesa kodeksa noteikumi par teritoriālo jurisdikciju. Tomēr Darba tiesu likuma 48. panta 1.a punktā darba vieta ir noteikta kā īpašas jurisdikcijas vieta, kurā var ierosināt arī tiesvedību. Jurisdikcijas nolīgumiem piemēro vispārējos noteikumus, kas aprakstīti atbildē uz 2.2.2.3. jautājumu. Tomēr jānorāda, ka attiecībā uz dažiem strīdiem saskaņā ar Darba tiesu likuma 48. panta 2. punktu koplīguma puses drīkst noteikt tās tiesas jurisdikciju, kurai pašai par sevi nav teritoriālās jurisdikcijas, neievērojot Civilprocesa kodeksa 38. pantu.

Attiecībā uz tiesvedību, kuras rezultātā tiek pieņemts nolēmums ("tiesvedība nolēmuma pieņemšanai") (*Beschlussverfahren*) Darba tiesu likuma 2.a panta nozīmē, likuma 82. panta 1. punktā noteikts, ka izņēmuma jurisdikcija ir uzņēmuma darbības vietas vai juridiskās adreses tiesai.

■ Lapa atjaunināta: 30/01/2026

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.